

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
- УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ -

30.11.2009. године

323-02-8546/2009-05

Омладинских бригада 1, Београд

тел/факс: 011 2602 320

е-маил: vetuprava@minpolj.gov.rs

УПУТСТВО

о начину вршења ветеринарско санитарног прегледа, узимања и слања
узорака и лабораторијских испитивања на класичну кугу свиња
код дивљих свиња

Овим Упутством ближе се дефинише начин и поступање приликом прегледа и узимања и достављања узорака ради лабораторијских испитивања одстрелених или угинулих дивљих свиња на класичну кугу свиња у складу са Правилником о утврђивању Програма мера здравствене заштите животиња за 2009. годину ("Сл.гласник РС", број: 18/09 и 47/09), у даљем тексту: Програм мера.

Правна лица која се баве ловством, односно корисници ловишта, дужни су да најкасније 72 пре почетка лова пријаве лов надлежном ветеринарском инспектору за територију на којој се лове дивље свиње. Списак ветеринарских инспектора, шефова одсека ветеринарске инспекције налази се у Прилогу 1 овог Упутства.

Све одстрелене дивље свиње морају бити допремљене на место одређено за ветеринарско-санитарни преглед на коме ће се извршити и преглед на присуство патоморфолошких промена карактеристичних за ККС и узорковање у циљу лабораторијских испитивања на ККС. Преглед и узорковање одстрелених дивљих свиња вршиће се у објектима регистрованим од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управе за ветерину. У случају да не постоји објекат који је регистрован, преглед и узорковање се може извршити у објекту или месту за које ветеринарски инспектор процени да испуњава минималне услове за обављање прегледа и узорковања.

Преглед одстрелених животиња на присуство промена карактеристичних за ККС и узорковање у циљу лабораторијских испитивања на ККС извршиће епизоотиолог специјалиста из надлежног научног или специјалистичког института, или ветеринар из надлежне ветеринарске станице овлашћене за спровођење Програма мера, уз присуство ветеринарског инспектора.

Један узорак који потиче од једне дивље свиње, представља узорак крви, слезине и бубрега.

Крв се узима у стерилне епрувете помоћу шприца и игле. Најбоље је крв узети из вена трбушне дупље (*venae cava caudalis*, *venae iliacaе externaе*). Довољно је узети око 5 мл крви (горњи ниво узете крви мора бити око 2 цм испод доњег руба затварача епрувете). Крв се може узети и из срца и вена врата или директно из трбушне дупље (уколико није дошло до расипања садржаја органа за варење) и грудне дупље. Након узорковања крви, епрувете се морају добро затворити (по могућности затварач споља треба облепити лепљивом траком) и обележити. Свака епрувета мора се умотати у упијајући материјал (упијајући папир и сл.) и ставити у непропустљиву посуду на начин да се онемогући просипање узорка.

Од унутрашњих органа дивљих свиња потребно је узорковати **слезену или бубрег**. Довољно је узети део органа (површине око 5 цм²) или цео орган. Узорак се пакује у мање пластичне кутије или епрувете са поклопцем односно на други прикладан начин.

Приликом узорковања за сваку животињу од које се узима узорак треба попунити стандардни образац за узорковање и извршити обележавање узорка који ће имати исти број као и образац за узорковање. Испуњен образац за узорковање треба хитно доставити надлежном ветеринарском институту заједно са узорком, који ће организовати слање узорака у Научни институт за ветеринарство Србије у Београду или Научни институт за ветеринарство у Новом Саду. Узорке треба држати на температури фрижидера, од 4-8^oЦ (узорци се не смеју замрзавати).

Ветеринарски инспектор ће о извршеном прегледу и узорковању сачинити записник, у коме ће навести податке о кориснику и називу ловишта, односно месту и времену одстрела дивљих свиња, стручно мишљење о извршеном прегледу, начин на који су обележени узорци, назив лица које је извршило узорковање и лабораторије где се узорци шаљу на испитивање. Обавезно ће се унети подаци о спроведеним вакцинацијама као и обележавању дивљих свиња у ловишту од које се узима узорак (ровашење). Трећи примерак записника ће истовремено послужити као упут за лабораторијско испитивање узорака и биће предат епизоотиологу уз његов потпис, датум и време када су узети узорци.

Узорци ће бити транспортовани у институт на одговарајућој температури и на начин који ће спречити изливање материјала и контаминацију простора, односно мора се обезбедити да узорак буде достављен у лабораторију у одговарајућем облику за испитивања.

У научном институту ће се извршити вирусолошка испитивања применом методе ланчане реакције полимеразе (PCR) и ат-ЕЛИСА.

Евиденцију о извршеном узорковању и резултатима дијагностичког испитивања по корисницима ловишта и називима ловишта, вршиће ветеринарска инспекција на нивоу округа. Месечни извештај о извршеним узорковањима и резултатима прегледа и испитивања доставиће се Управи за ветерину, Одељењу за ветеринарску инспекцију до 10-ог у месецу за претходни месец. Копију извештаја

Одељење ветеринарске инспекције предаће Одељењу за здравствену заштиту, добробит и следљивост животиња.

О резултатима лабораторијских испитивања, научни институти ће обавестити институт који је послао узорак као и Управу за ветерину. У случају позитивног налаза, хитно ће се пријавити болест у складу са посебним прописом о пријављивању заразних болести животиња.

Уколико се на основу анамнастичких, лабораторијских и епизоотиолошких података, као и резултата патoанатомског прегледа, постави сумња на појаву ККС или друге заразне болести, поступаће се у складу са процедуром о пријави сумње на заразне, односно нарочито опасне заразне болести, односно у складу са важећим правилником о сузбијању класичне куге свиња. У случају постављања сумње или потврђивања ККС, хитно ће се извршити епизоотиолошки увиђај при чему ће се попунити образац из Прилога 2 овог Упутства.

Приликом узимања узорака органа дивље свиње за испитивања на ККС, треба узети и узорак дијафрагме (комадић величине длана, са прелаза мишићног у тетивни део дијафрагме, са обе стране трупа) и достави га у надлежни институт или ветеринарску станицу, где ће узорак бити прегледан на трихинелу на прописан начин.

Средства за узорковање уинулих дивљих свиња и вирусолошка испитивања дивљих свиња на ККС обезбеђена су у буџету Републике Србије.

Посуде за узорковање органа могу се преузети у Научном институту за ветеринарство Србије, Војводе Тоше 14, Београд.

ДИРЕКТОР

др Зоран Мићовић

Прилог 1. Списак ветеринарских инспектора по окрузима

Ред.број	ОКРУГ	Шеф округа	Број мобилног 064	Број мобилног 063	Факс/телефон
1	Северно бачки	Бранислава Сарић	8680291	063/573-291	024/558-582 024/687-090 пер
2	Средње банатски	Славка Каргал	8680477	063/573-477	023/564-603 023/525-598
3	Северно банатски	Ксенија Лакета	8680225	063/573-225	0230/401-710 0230/22-921
4	Јужно банатски	Милица Вурдеља	8680341	063/573-511	013/346-940 013/301-760 пер
5	Западно бачки	Данијела Козомора	8680290	063/573-290	025/22-481 025/432-450
6	Јужно бачки	Владо Грубач	8680144	063/573-144	021/427-823 021/679-1020
7	Сремски	Емина Милакара	8680177	064/8680177	022/639-107 022/636-107
8	Мачвански	Мирко Веселиновић	8680419	063/573-419	015/360-400
9	Колубарски	Славица Срећковић	8680432	063/573-432	014/221-284 014/292-690 пер
10	Подунавски	Весна Гонсиоровски	8680322	063/573-490	026/223-646
11	Браничевски	Бобан Ђурић	8680356	063/573-356	012/554-945 012/554-946 ф
12	Шумадијски	Татјана Богосављевић	8680335	063/573-505	034/337-880
13	Поморавски	Милена Савић	8680267	063/573-267	035/245-446 ф 035/221-685
14	Борски	Драгана Антић	8680257	063/573-257	030/421-687
15	Зајечарски	Миодраг Стоимировић	8680244	063/573-244	019/441-494 019/441-580 ф
16	Златиборски	Вера Ђуковић	8680461	063/573-461	031/891-443 ф 031/562-767
17	Моравички	Мирјана Зарић	8680450	063/573-450	032/343-813 ф
18	Рашки	Слободан Зечевић	8680206	063/573-206	036/314-283 ф 036/308-747
19	Расински	Славица Јовановић	8680233	063/573-233	037/447-151 ф

20	Нишавски	Иван Лозо	8680372	063/573-372	018/4291-601 ф 018/4291-600 018/505-110
21	Топлички	Бобан Лукић	8680389	063/573-389	027/322-395 ф 027/329-624 рег
22	Пиротски	Снежана Стојановић	8680363	063/573-363	010/313-299 ф
23	Јабланички	Момчило Цветковић	8680215	063/573-215	016/228-051 ф 016/228-055
24	Пчињски	Биљана Марковић	8680445	063/573-445	017/27-054ф
25	Град Београд	Душан Љуштина	0648680070	063/573-570	011/344-9612

Прилог 2: ОБРАЗАЦ ЭПИДЕМИОЛОШКОГ УВИЂАЈА У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ / ПОТВРЂЕНОГ СЛУЧАЈА ККС КОД ДИВЉИХ СВИЊА

(Образац се може преузети на VetУП порталу Управе за ветерину:

<http://www.vet.minpolj.gov.rs/>, или <http://www.vetup.minpolj.sr.gov.yu/VetUp/>

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
- УПРАВА ЗА ВЕТЕРИНУ -

Број и датум: _____

**СУМЊА / ПОТВРЂЕНИ СЛУЧАЈ КЛАСИЧНЕ КУТЕ СВИЊА
КОД ДИВЉИХ СВИЊА**

ЭПИЗООТИОЛОШКИ УВИЂАЈ

1. Назив ловишта у којем је извршено узорковање дивље свиње код које је доказано присуство вируса ККС:
_____
2. Идентификациони број ловишта: _____
3. Име, презиме, адреса и број телефона управника ловишта:
_____
4. Назив, адреса и телефон надлежне ветеринарске станице:
_____
6. Подаци о броју и угинућима дивљих свиња у ловишту, у току последњих 6 месеци :

Категорија	Укупан број дивљих свиња у ловишту по категорији	Укупан број угинулих дивљих свиња у категорији у претходним месецима					
		-1 месец	-2 месец	-3 месец	-4 месец	-5 месец	-6 месец
Вепрови							
Крмаче							
Назимице							
Прасад/Подмладак							
Укупно							

7. Процењени датум појављивања првих симптома ККС:

_____

8. Процењени датум/датуми када су уочена угинућа дивљих свиња у ловишту у току последњих 6 месеци:

_____
_____

9. Име, презиме, адреса и телефон особе која је пронашла угинулу/угинуле дивље свиње:

_____

10. Уочени клинички симптоми ККС код дивљих свиња у ловишту, у току последњих 6 месеци (навести број дивљих свиња):

Клинички симптоми	Вепрови	Крмаче	Назимице	Прасад/Подмладак	Друго (навести)
Инапетенција					
Апатија					
Поспаност					
Висока температура					
Повраћање					
Пролив					
Затвор					
Дезорјентисаност					
Побачаји					
Кашаљ					
Афонија					
Исцедак из очију					
Сузење					
Цијаноза					
Исцедак из уста					
Поремећај ЦНС					
Груписање свиња					
Респираторни симптоми					
Остало (навести)					

11. Подаци о достављању узорак дивљих свиња на испитивања на ККС, у последњих 6 месеци:

_____

_____

_____

12. Уочене патоморфолошке промене:

Патоморфолошке промене	Категорија дивљих свиња захваћена патоморфолошким променама	Број дивљих свиња са уоченим патоморфолошким променама
Петехијална крварења на унутрашњим органима		
Лимфни чворови едематозни и хеморагични		
Повећање слезене		
Инфаркт слезене		
Улцерације на цревима		
Бутони		
Крварења у бубрежној карлици		
Обилна крварења у абдоминалној дупљи		
Енцефалитис		
Друго (навести)		

13. Подаци о газдинствима на којима се домаће свиње држе на отвореном простору а налазе се у близини ловишта (идентификациони број газдинства, власник, држалац, број свиња):

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____

14. Подаци о газдинствима на којима се држе домаће свиње у близини ловишта (идентификациони број газдинства, власник, држалац, број свиња), при чему треба нагласити на којим газдинствима се не спроводе минималне биосигурносне мере):

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____

Храњење дивљих свиња у ловишту и њихов контакт са домаћим свињама

15. Да ли се дивље свиње у ловишту прихрањују ?

ДА / НЕ (заокружити)

Ако је одговор ДА, навести врсту хране, начин и учесталост храњења као и порекло хране за дивље свиње:

_____

_____

_____

_____

16. Навести имена и презимена и адресе лица која врше храњење дивљих свиња

---

17. Да ли дивље свиње из ловишта лако могу доћи у контакт са домаћим свињама које се држе/узгајају у близини ловишта ?
ДА / НЕ (заокружити)

Ако је одговор ДА, описати на који начин:

---

18. Навести друге врсте контаката дивљих и домаћих свиња:

---

19. Навести друге информације које указују на могуће време заражавања и извор/изворе заразе:

---

20. Да ли је по процени надлежног ветеринарског инспектора, потребно увести ограничење или појачани излов дивљих свиња у ловишту?

Образложење:

---

21. Да ли је по процени надлежног ветеринарског инспектора и епизоотиолошке службе, потребно спровести одстрел дивљих свиња у ловишту, у дијагностичке сврхе?

Образложење:

---

22. Да ли је потребно уводити ограничења у односу на стављање у промет свиња са газдинстава која се налазе у близини ловишта ?

ДА / НЕ (заокружити)

Ако је одговор ДА, на којем подручју (радијус око ловишта)?
